

Landskap: Småland ..... Upptecknat av: Harald Nilsson .....
Härad: Västbo ..... Adress: Kung Oscarsväg 7, Lund .....
Socken: Sandvik ..... Berättat av: Johan Karlsson .....
Uppteckningsår: 1936 ..... Född år 1858 i Sandvik .....

Uppteckningen rör

Bränna svedja.

sid.1+2.

Hälften-svedjebruk.

" 3.

Acc. nr. 5424.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Sandvik sn.
Västbo hd.

Johan Karlsson

Skriv endast på denna sida!

5424

Bränna svedja.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV.

—*—
1.

Bränna svedja benämnes här b r ä n n a h y g g e .

Storleken på en svedja berodde på hur mycket skog de hade, som skulle bränna. Hade de mycket skog gjordes svedjan större och tvärtom. Det var i allmänhet blandskog, bestående av fur, gran och björk, som brändes. Barrträden höggs och kvistades det ena året men lövträden fick stå till följande år vid midsommartiden eller när bladen var fullt utslagna, då även de fälldes och kvistades. Träden kvistades för att de skulle r u t t t n a (torka? H.N.) bättre.

Sedan brände man på hösten. (september) Man tände på svedjan på kvällen. Efter bränningen skulle man r ö j a s m e t e n d.v.s. bära undan från svedjan alla stammar och grenar som inte brännts upp. Därpå byggdes av smetveden ett s.k. l å n g g ä r s- l e eller s k r ä n g s e l g ä r s g å r d (se under rubr. Gårdsgårdstyper) kring svedjan. Sedan sådde man råg . En och annan gång sattes potatis året därpå och då såddes rågen först efter potatisen. Men potatisen ansågs taga för mycket näring

5424

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV.

—*—
2.

av jorden, så att det senare blev dåligt bete. Rågen krattades ner med k r a t t o r, vilka bestod av ett granskäft med ett fastspikat huvud med inborrade pinnar av björk. Barnen hjälpte till att kratta ner säden.

Rågen skars sedan med skära och detta var ett fruntimmersä arbete som utfördes av s.k. s k ö r a k ä r i n g a r. Den som skar skulle även göra band. Efter kom så en karl som band neker-
na. Säden bars sedan hem rå (innan den torkat H.N.) vilket var mycket strängt. Men man brukade traktera bärarna med litet brännvin. Den fick sedan stå och torka på någon plats nära gården. Man fick ofta "rätt bra" med råg. Om man sådde en tunna fick man gärna "några" tunnor igen. Efter rågskörden blev det bra bete till kreaturen. Sedan man betat på svedjan några år kom skogen igen. Den sista svedjan brändes för ent³⁵ år sedan.

5424

Hälften-svedjebruk.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV.

—
3,

När bönderna hade torpare brukade dessa hjälpa till vid s v e d j a n d e t då detta bedrevs som något slags hälftenbruk. Torparen fick göra allt arbetet med iordningsställande av svedjan men fick hjälp vid bränningen, krattningen och skörden. Han fick dessutom släppa till hälften av utsädet. Den andra hälften lämnades av bonden. Sedan delades ~~dess skörden~~ lika.